

[Etusivu](#) > ... > [Sinun Oikeutesi](#) > [Perusoikeudet](#) > [Perusoikeudet Euroopan Unionissa](#) > [Mistä Saan Apua?](#) [Sanasto](#)

Sanasto

Sanastossa selitetään perusoikeuksiin liittyviä yleisesti käytettyjä termejä.

Yleiset oikeudet

Käsite	Kuvaus
Oikeus saattaa asia tuomioistuimen tai muun elimen käsittelyyn oikeussuojan saamiseksi esimerkiksi sitovan päätöksen tai rahallisen korvauksen muodossa	<p>Tähän oikeuteen voidaan vedota silloin, kun henkilö ei voi hakea oikeutta, oikeudenkäynti on ollut epäoikeudenmukainen tai se on järjestetty perusteettomasti suljetuin ovin, tuomioistuin ei ole riippumaton, oikeudenkäynnin kesto on ollut kohtuuttoman pitkä tai henkilö ei saa oikeusapua tai oikeudellista edustusta. Sitä sovelletaan myös, jos henkilöä kohdellaan syyllisenä, ennen kuin tuomioistuin on näyttänyt syyllisyyden toteen, jos henkilöä pidetään syyllisenä tekoon, joka ei ole rikos, jos rangaistus on liian ankara tai jos henkilöä rangaistaan rikosoikeudenkäynnissä kahdesti samasta teosta.</p> <p>Näihin oikeuksiin voidaan vedota tilanteissa, joissa henkilö saa epäoikeudenmukaista kohtelua ostaessaan tavarain tai palvelun (myös, jos ostos on tehty verkossa), tai jos ostettu tavara tai palvelu ei täytä asetettuja laatuvaatimuksia. Ne kattavat myös esimerkiksi kohtuuttomiin sopimusehtoihin, harhaanjohtavaan mainontaan tai pakettilomia tarjoavan matkanjärjestäjän konkurssiin liittyvät kysymykset.</p>
Kuluttajien oikeudet	<p>Näihin oikeuksiin voidaan vedota tilanteissa, joissa henkilön asuinympäristöä ei suojella tai säilytetä asianmukaisesti. Ne kattavat myös tilanteet, joissa henkilö kärsii ympäristön pilaantumisesta, kuten heikosta ilmanlaadusta tai myrkyllisistä kemikaaleista.</p>
Ympäristöön liittyvät oikeudet	<p>Näihin oikeuksiin voidaan vedota tapauksissa, joissa rajoitetaan henkilön mielipiteenvapautta ja vapautta vastaanottaa ja levittää tietoja ja ajatuksia verkossa tai muuten. Oikeudet koskevat myös muun muassa taideteosten vapaata luomista, esittämistä, jakelua tai näytteille asettamista.</p>
Oikeus ajatuksenvapauteen, sananvapauteen ja uskonnonvapauteen	<p>Näihin oikeuksiin voidaan vedota, jos henkilö ei saa hakea turvapaikkaa tai jos hänet ollaan palauttamassa, karkottamassa tai luovuttamassa sellaiseen maahan, jossa hän on vakavassa vaarassa joutua kuolemanrangaistuksen, kidutuksen tai muun epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen kohteeksi.</p>
Turvapaikkaan ja maahanmuuttoon liittyvät oikeudet	<p>Tähän oikeuteen voidaan vedota tilanteissa, joissa henkilö ei saa vapaasti liikkua tai oleskella Euroopan unionissa esimerkiksi tehdäkseen työtä, opiskellakseen, perustaakseen yrityksen tai seuratakseen perheenjäsentään.</p>
Oikeus vapaaseen liikkumiseen EU:ssa	

Syrjintäkielto	<p>Tähän kieltoon voidaan vedota tapauksissa, joissa henkilöä kohdellaan eri tavalla sukupuolen, rodun tai etnisen alkuperän, iän, vammaisuuden, sukupuolisen suuntautuneisuuden (kun kyseessä ovat lesbot, homot, biseksuaalit, transsukupuoliset tai intersukupuoliset henkilöt), uskonnon tai vakaumuksen taikka muun syyn perusteella esimerkiksi koulutuksen, työn, sosiaaliturvan, terveydenhuollon, tavaroiden ja palvelujen hankkimisen tai asumisen yhteydessä. Kieltoa sovelletaan myös tilanteissa, joissa henkilöön kohdistuu viharikos – rikos, jonka motiivi on rasismi, muukalaisviha, uskonnollinen suvaitsemattomuus tai uhrin koettu tai todellinen vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen tai sukupuoli-identiteetti.</p>
Oikeus henkilötietosuojaan	<p>Henkilötiedoilla tarkoitetaan kaikkea, minkä perusteella henkilö voidaan tunnistaa, kuten nimeä, puhelinnumeroja, syntymäaikaa tai valokuvia. Oikeus koskee sitä, miten muut yksityishenkilöt, yritykset, viranomaiset tai muut elimet keräävät henkilötietoja, saavat tutustua niihin ja käyttävät niitä. Tähän kuuluvat myös ei-toivotut suoramarkkinointipuhelut tai sähköpostitse lähetettävät suoramarkkinointiviestit.</p>
Oikeus ruumiilliseen ja henkiseen koskemattomuuteen	<p>Näihin oikeuksiin voidaan vedota tapauksissa, joissa henkilö joutuu pahoinpitelyyn, perusteettoman pidätyksen tai kidutuksen kohteeksi tai joissa hän joutuu epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen, orjuuden, pakkotyön tai ihmiskaupan uhriksi. Niitä voidaan soveltaa myös esimerkiksi tapauksissa, joissa henkilön sukulainen on tapettu.</p>
Oikeus yhteiskunnalliseen ja poliittiseen osallistumiseen	<p>Näihin oikeuksiin voidaan vedota tapauksissa, joissa oikeutta kokoontua rauhanomaisesti, perustaa puolueita tai liittyä ammatti- tai muihin järjestöihin ei kunnioiteta. Niitä voidaan soveltaa myös tilanteissa, joissa rajoitetaan henkilön oikeutta äänestää tai asettua ehdokkaaksi vaaleissa, samoin kuin tilanteissa, joissa kansalliset viranomaiset epäävät henkilön oikeuden diplomaatti- tai konsuliviranomaisten antamaan suojeluun.</p>
Oikeus yksityis- ja perhe-elämän suojaan	<p>Tähän oikeuteen voidaan vedota tapauksissa, joissa puututaan henkilön yksityis- tai perhe-elämään. Tällaisia tapauksia ovat henkilöllisyyttä (esim. nimivalintaa, pukeutumistapaa, seksuaali-identiteettiä) koskevat oikeudenloukkaukset, virheet sairaanhoidossa (huolimattomuus tai suostumuksen puuttuminen), vainoaminen (myös verkkoahdistelu), poliisin tekemä perusteeton henkilöntarkastus tai sormenjälkien ottaminen perusteettomasti sekä loukkaukset, jotka liittyvät vanhempien ja lasten välisiin suhteisiin, parisuhteen osapuolten (myös samaa sukupuolta olevien) välisiin suhteisiin, adoptioon jne. Tähän kuuluvat myös tilanteet, joissa henkilö irtisanotaan äitiyteen liittyvän syyn vuoksi tai oikeutta palkalliseen äitiys- ja vanhempainlomaan ei kunnioiteta.</p>
Omistusoikeus	<p>Tähän oikeuteen voidaan vedota tilanteissa, joissa henkilö ei saa nauttia omaisuudestaan, kuten maa-alueesta, asunnoista, autoista jne. Oikeutta sovelletaan myös tapauksissa, joissa tekijä tai keksijä haluaa suojata oman luomistyönsä tuloksen ja hyötyä siitä. Kyseessä voivat olla tekijänoikeuden alaiset teokset taikka patentit ja tavaramerkit sekä omaperäiset liiketoimintamenetelmät ja teolliset prosessit.</p>
Oikeus hyvään hallintoon	<p>Tähän oikeuteen voidaan vedota tapauksissa, joissa henkilö haluaa ottaa esille hallinnolliseen epäkohtaan liittyvän asian, esimerkiksi jos valtionhallinto, paikallisviranomaisen tai muu julkinen laitos ei käsittele hänen asioitaan puolueettomasti, oikeudenmukaisesti ja kohtuullisessa ajassa.</p>
Sosiaaliturvaan ja toimeentuloturvaan, koulutukseen, asumiseen ja terveydenhuoltoon liittyvät oikeudet	<p>Näihin oikeuksiin voidaan vedota tapauksissa, joissa henkilö ei pääse sosiaaliturvan piiriin tai ei saa toimeentuloturvaa, ensisijaisesti äitiysloman tai sairauden, tapaturman, työttömyyden tai korkean iän perusteella. Ne kattavat henkilön oikeuden perusterveydenhuoltoon ja hoitoonpääsyyn sekä oikeuden toimeentuloturvaan ja asumisen tukeen, myös taloudelliseen tukeen. Ne kattavat myös ongelmat, jotka liittyvät mahdollisuuteen päästä oppivelvollisuuskoulutukseen, korkeamman asteen koulutukseen tai jatkokoulutukseen, yliopisto-opetus ja ammatillinen koulutus mukaan lukien, tai siihen, ettei opetusjärjestelyissä kunnioiteta vanhempien uskonnollista, aatteellista tai kasvatuksellista vakaumusta. Näitä oikeuksia sovelletaan myös yleishyödyllisten palvelujen, kuten posti-, televiestintä- tai liikennepalvelujen, saatavuuteen liittyviin ongelmiin.</p>

Erityisen haavoittuvassa asemassa olevien väestöryhmien, kuten vammaisten, lasten ja vanhusten, oikeudet

Näihin oikeuksiin voidaan vedota, jos henkilöltä evätään sosiaalietuuksien (kuten työkyvyttömyyseläkkeen) saaminen tai jos hänen osallistumisensa yhteiskunta-, kulttuuri- ja poliittiseen elämään vaarantuu sen vuoksi, että hän on lapsi tai vanhus, tai hän ei saa erityistä suojelua sen perusteella, että hän on lapsi, vanhus tai vammainen.

Työntekijöiden oikeudet, oikeus itsenäiseen ammatinharjoittamiseen ja elinkeinovapaus

Näihin oikeuksiin voidaan vedota silloin, kun henkilö ei voi vapaasti valita tai tehdä työtään taikka vapaasti perustaa yritystä ja harjoittaa liiketoimintaa. Ne kattavat myös työntekijän oikeuden saada tietoja ja tulla kuulluksi työpaikalla, kollektiivisen neuvotteluoikeuden ja oikeuden työtaistelutoimiin, suojan perusteettomalta irtisanomiselta sekä oikeudenmukaiset ja kohtuulliset työolot ja -ehdot. Tähän kuuluvat myös nuorten työntekijöiden puutteellinen suojelu ja lapsityövoiman käyttö.

Oikeus ruumiilliseen ja henkiseen koskemattomuuteen

Käsite

Kuvaus

Ihmisarvo

Jokaisella on oikeus oikeudenmukaiseen ja kunnioittavaan kohteluun.

Oikeus elämään

Tämä oikeus suojelee esimerkiksi poliisin tappavalta voimankäytöltä ja kuolemanrangaistukselta.

Oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen

Jokaisella on oikeus saada suojelua ruumiillista tai henkistä vahingoittamista tai hyväksikäyttöä vastaan. Tällä oikeudella suojellaan myös henkilön oikeutta olla joutumatta leikkaukseen ilman suostumustaan tai olla luovuttamatta elimiään myyntiin. Sillä suojellaan myös yleisemmin ihmisyyden käsitettä estämällä ihmisten kloonaus tai sellainen lisääntymiseen puuttuminen, jonka tarkoituksena on estää tiettyjä sosiaalisia tai etnisiä ryhmiä saamasta lapsia.

Kidutuksen sekä epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen kielto

Jokaisella on oikeus saada suojelua kidutusta ja tahallisesti nöyryyttävää, tuskallista tai ahdistavaa kohtelua vastaan.

Orjuuden ja/tai pakkotyön kielto

Kenenkään ei tarvitse olla toisen henkilön omistuksessa tai määräysvallassa tai tulla siirrettyksi paikasta toiseen työskentelemään tai tekemään jotain vastoin tahtoaan.

Oikeus vapauteen ja turvallisuuteen

Jokaisella on oikeus saada suojelua ilman pätevää syytä tehtävää vapaudenriistoa vastaan. Vain rikoksen tehnyt henkilö voidaan vangita. Vain rikoksesta epäilty voidaan pidättää, eikä kohtuuttomia ja kovakouraisia henkilöntarkastuksia saa tehdä perusteettomasti.

Syrjintäkielto

Käsite

Kuvaus

Kulttuurisen, uskonnollisen ja kielellisen monimuotoisuuden kunnioittaminen

Tällä oikeudella suojellaan kulttuurista, kielellistä ja uskonnollista monimuotoisuutta, ja sen ansiosta jokaisella on mahdollisuus osallistua tällaiseen monimuotoisuuteen ja olla luomassa sitä.

Syrjintä tai epäoikeudenmukainen kohtelu työssä

Ketään ei saa työelämässä kohdella epäoikeudenmukaisesti tai eri tavalla rodun, iän, seksuaalisen suuntautumisen tai muun syyn perusteella.

Syrjintä tai epäoikeudenmukainen kohtelu koulutuksessa

Ketään ei saa koulutuksessa kohdella epäoikeudenmukaisesti tai eri tavalla rodun, iän, seksuaalisen suuntautumisen tai muun syyn perusteella.

Syrjintä tai epäoikeudenmukainen kohtelu asumisen yhteydessä

Ketään ei saa asunnon etsimisen tai asumisen yhteydessä kohdella epäoikeudenmukaisesti tai eri tavalla rodun, iän, seksuaalisen suuntautumisen tai muun syyn perusteella.

Syrjintä tai epäoikeudenmukainen kohtelu sosiaaliturvan yhteydessä

Ketään ei saa sosiaalietuuksien saamisessa kohdella epäoikeudenmukaisesti tai eri tavalla rodun, iän, seksuaalisen suuntautumisen tai muun syyn perusteella.

Syrjintä tai epäoikeudenmukainen kohtelu tavaroiden ja palvelujen hankkimisessa

Ketään ei saa tavaroiden ja palvelujen hankinnassa kohdella epäoikeudenmukaisesti tai eri tavalla rodun, iän, seksuaalisen suuntautumisen tai muun syyn perusteella.

Oikeus ajatuksenvapauteen, sananvapauteen ja uskonnonvapauteen

Käsite	Kuvaus
Ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus	Jokainen saa vapaasti ilmaista ajatuksensa (myös ideologiansa ja moraaliset arvonsa) sekä uskonnolliset ja muut kuin uskonnolliset vakaumuksensa.
Sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus	Jokaisella on vapaus ilmaista ja vastaanottaa erilaisia ajatuksia ja tietoja. Tiedotusvälineillä on myös vapaus julkaista mitä tahansa tietoja, jotka eivät ole vääriä eivätkä herjaavia.
Taiteen ja tutkimuksen vapaus	Jokaisella on vapaus nauttia ja oppia kulttuurisista teoksista ja tieteellisistä tutkimuksista sekä tutkia niitä. Jos kyseiset teokset ovat julkisia eivätkä tekijänoikeuksien alaisia, niitä voi myös jakaa julkisesti.

Oikeus yhteiskunnalliseen ja poliittiseen osallistumiseen

Käsite	Kuvaus
Kokoontumis- ja yhdistymisvapaus	Jokaisella on oikeus kokoontua julkisesti tai yksityisesti ja perustaa yhdistyksiä muiden kanssa mihin tahansa lailliseen tarkoitukseen.
Äänioikeus ja vaalikelpoisuus	Jokaisella on oikeus äänestää vaaleissa, joissa hän on äänioikeutettu, ja asettua ehdokkaaksi.
Oikeus diplomaatti- ja konsuliviranomaisten antamaan suojeluun	Jokaisella on oikeus saada suojelua suurlähetystöltään tai konsulaatiltaan.

Oikeus yksityis- ja perhe-elämän suojaan

Käsite	Kuvaus
Oikeus yksityis- ja perhe-elämän, kodin ja viestinnän kunnioittamiseen	Jokaisella on oikeus saada suojelua yksityis- ja perhe-elämänsä laitonta häirintää vastaan, myös kotona ja (myös verkkovälitteisessä) viestinnässä muiden kanssa.
Oikeus solmia avioliitto ja oikeus perustaa perhe	Jokaisella on oikeus solmia avioliitto kumppaninsa kanssa ja perustaa perhe.
Oikeus sovittaa yhteen perhe- ja työelämä (oikeus suojaan irtisanomiselta äitiyteen liittyvän syyn vuoksi sekä oikeus palkalliseen äitiys- ja vanhempainlomaan lapsen syntymän tai adoptoinnin johdosta)	Jokaisella on oikeus sovittaa yhteen työ- ja perhe-elämä sekä oikeus suojaan perusteettomalta irtisanomiselta äitiyteen liittyvän syyn vuoksi. Tähän sisältyy myös oikeus palkalliseen äitiys- tai isyyslomaan lapsen syntymän tai adoptoinnin johdosta.

Työntekijöiden oikeudet, oikeus itsenäiseen ammatinharjoittamiseen ja elinkeinovapaus

Käsite	Kuvaus
Ammatillinen vapaus ja oikeus tehdä työtä	Jokaisella on vapaus päättää, missä hän haluaa kehittää ammatillisesti taitojaan, tarpeitaan ja pyrkimyksiään.
Elinkeinovapaus	Jokaisella on oikeus aloittaa liiketoiminta ilman vakiintuneet käytännöt ylittäviä rajoituksia.
Työntekijöiden oikeus saada tietoja ja tulla kuulluksi yrityksessä	Jokaisella on oikeus saada tietoja työelämän oikeuksistaan, ja jokaisella työntekijällä on oltava vaikutusmahdollisuus tilanteissa, joissa muutokset työoloissa vaikuttavat häneen suoraan.
Kollektiivinen neuvottelu-oikeus ja oikeus työtaistelutoimiin	Jokaisella on oikeus toimia työelämässä vuorovaikutuksessa muiden kanssa neuvoteltaessa työehtosopimuksista, työsopimuksista ja muista seikoista, jotka vaikuttavat hänen työoloihinsa ja työehtoihinsa. Tämä oikeus antaa myös mahdollisuuden aloittaa työtaistelutoimia, kuten lakkoja, mielenilmauksia ja muita vastaavia toimia.
Oikeus työnvälityspalveluihin	Jokaisella on oikeus vapaasti hyödyntää työnvälitystoimistoja ja yrityksiä, jotka voivat auttaa häntä löytämään pätevyyttään ja kokemustaan vastaavan työpaikan.
Suoja perusteettoman irtisanomisen yhteydessä	Jokaisella on oikeus saada suojelua sellaista irtisanomista vastaan, joka ei ole sovellettavan työlainsäädännön mukainen.

Oikeudenmukaiset ja kohtuulliset työolot ja työehdot	Jokaisella on oikeus oikeudenmukaisuuden ja kohtuullisuuden vaatimukset täyttäviin työoloihin ja työehtoihin.
Lapsityövoiman käytön kieltäminen ja nuorten suojeleminen työssä	Lapsen ottaminen työhön ennen laissa säädettyä vähimmäisikää on kiellettyä. Lisäksi vähimmäisiän saavuttanutta nuorta työntekijää on suojeltava työssä.

Sosiaaliturvaan ja toimeentuloturvaan, koulutukseen, asumiseen ja terveydenhuoltoon liittyvät oikeudet

Käsite	Kuvaus
Oikeus koulutukseen	Jokaisella on oikeus päästä koulutukseen. Jokaisella on oikeus päästä sosiaaliturvajärjestelmien sekä muiden toimeentuloturvaohjelmien piiriin (eläke, työtaturmavakuutus ja erilaiset työttömyysetuudet mukaan lukien).
Sosiaaliturva ja toimeentuloturva Terveysturva Mahdollisuus käyttää yleishyödyllisiä taloudellisia palveluja	Jokaisella on oikeus terveydenhuoltopalvelujen käyttöön. Jokaisella on oikeus käyttää yleisiä palveluja, kuten energia-, liikenne- tai vesihuoltopalveluja.

Oikeus saattaa asia tuomioistuimen tai muun elimen käsittelyyn oikeussuojan saamiseksi esimerkiksi sitovan päätöksen tai rahallisen korvauksen muodossa

Käsite	Kuvaus
Oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen	Jokaisella on oikeus saattaa asiat tuomioistuimen käsiteltäväksi tai käyttää muita keinoja vaatia oikeutta. Ei riitä, että tuomioistuin on olemassa; sen tekemillä ratkaisulla on voitava vaikuttaa kyseisen oikeudenkäynnin kohteena olevaan tilanteeseen. Lisäksi tuomioistuinten on oltava oikeudenmukaisia – toisin sanoen niiden on kohdeltava kaikkia tasapuolisesti ja noudatettava sovittuja sääntöjä.
Syyttömyysolettama ja oikeus puolustukseen	Jokaisella on oikeus tulla kohdelluksi syyttömänä, kunnes syyllisyys on näytetty toteen. Jokaisella rikoksesta syytetyllä on myös oikeus puolustukseen.
Laillisuusperiaate ja rikoksista määrättävien rangaistusten oikeasuhteisuuden periaate	Ketään ei saa rangaista teosta, jota ei ole laissa säädetty rikokseksi. Lisäksi rangaistuksen on oltava oikeassa suhteessa tehtyyn rikokseen.
Kielto syyttää ja rangaista oikeudenkäynnissä kahdesti samasta rikoksesta	Ketään ei saa panna syytteeseen tai rangaista useammin kuin kerran samasta rikoksesta.

Turvapaikkaan ja maahanmuuttoon liittyvät oikeudet

Käsite	Kuvaus
Oikeus turvapaikkaan	Jokaisella on oikeus hakea turvapaikkaa toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta.
Suoja palauttamis-, karkottamis- ja luovuttamistapauksissa	Ketään ei saa laittomasti palauttaa, karkottaa tai luovuttaa maasta, jossa hän oleskelee.

E erityisen haavoittuvassa asemassa olevien väestöryhmien, kuten vammaisten, lasten ja vanhusten, oikeudet

Käsite	Kuvaus
Lapsen oikeudet	Lapsella on oikeus hänen hyvinvoinnilleen välttämättömään suojelemaan ja huolenpitoon. Lapsella on myös oikeus siihen, että hänen mielipiteitään kuunnellaan ja että ne otetaan huomioon.

Vammaiset	Jokaisella on oikeus nauttia täysimääräisesti muista oikeuksistaan henkisestä tai ruumiillisesta tilastaan riippumatta.
Ikääntyneiden henkilöiden oikeudet	Ikääntyneillä henkilöillä on oikeus ihmisarvoiseen ja itsenäiseen elämään sekä oikeus osallistua yhteiskunnalliseen elämään ja kulttuurielämään.

Syrjintäperusteet

Käsite	Kuvaus
Sukupuoli	Sukupuoleen perustuva erilainen kohtelu on kiellettyä. Tämä voi koskea esimerkiksi tilannetta, jossa henkilö jää ilman ylennystä sen vuoksi, että hän on nainen tai mies.
Rotu ja etninen alkuperä	Etniseen alkuperään tai rodulliseen taustaan perustuva erilainen kohtelu on kiellettyä.
Ikä	Ikään perustuva erilainen kohtelu on kiellettyä.
Vammaisuus	Mihin tahansa vammaisuuden muotoon perustuva erilainen kohtelu on kiellettyä. Tämä voi koskea esimerkiksi tilannetta, jossa henkilö kokee viehätystä samaa sukupuolta tai molempia sukupuolia kohtaan. Tähän perustuva erilainen kohtelu on kiellettyä.
Sukupuolinen suuntautuminen	Uskonnolliseen, ateistiseen tai agnostiseen vakaumukseen perustuva erilainen kohtelu on kiellettyä.
Uskonto ja vakaumus	Uskonnolliseen, ateistiseen tai agnostiseen vakaumukseen perustuva erilainen kohtelu on kiellettyä.
Muut syyt	Ketään ei saa kohdella eri tavalla minkään muunkaan syyn kuin edellä mainittujen perusteella. Tämä voi koskea esimerkiksi poliittista suuntautumista tai ulkonäköä.

Asiat, joissa syrjintää voi esiintyä

Käsite	Kuvaus
Koulutus	Erilainen kohtelu esimerkiksi koulutukseen pääsyssä on kielletty.
Työ	Erilainen kohtelu esimerkiksi työhön pääsyssä tai työehdoissa on kielletty.
Tavarat ja palvelut yhteydessä.	Erilainen kohtelu on kielletty tavaroiden ostamisen tai erilaisten palvelujen käytön yhteydessä.
Asuminen	Erilainen kohtelu esimerkiksi asunnon vuokraamisen tai ostamisen yhteydessä on kielletty. Kiellettyä on myös erilainen kohtelu muissa kuin edellä luetelluissa asioissa, esimerkiksi, kun kyseessä ovat terveydenhuolto, tiedotusvälineet, urheilu, tiede, puolueet, kansalaisjärjestöt jne.
Muut asiat	Erilainen kohtelu on kielletty esimerkiksi erilaisten sosiaaliturvajärjestelmien piiriin pääsyssä muun muassa sairauden, työkyvyttömyyden, vanhuuden tai työttömyyden takia.
Sosiaaliturva	

■ Päivitetty viimeksi: 25/10/2018

Tätä sivustoa ylläpitää Euroopan komissio. Sivuston tiedot eivät välttämättä edusta Euroopan komission virallista kantaa. Komissio ei ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. EU:n sivustoihin sovellettavat tekijänoikeussäännöt löytyvät oikeudellisesta huomautuksesta.